

נא לא להוציא מביהכ"נ עד יום ב'
ואם בדעת הגבאים לגונוזו במוצ"ש,
ניתן לקחת במוצ"ש.

דבררי היהימם

דרשות ומאמרים
מלאים וגדושים בדבקות ואהבת ה'
מלווים בסיפורים מלהיבי הנפש
על סדר

בלק

◆ אהבת ה' לישראל ◆

נכתב בעזרת החונן לאדם דעת
על ידי
יוסף חיים ב"ר דניאל זצ"ל אליהו

להצלחת התורם החפץ בעילום שמו
שיצליח בכל מעשה ידיו
פרנסה טובה ובשפע גדול
אושר ועושר כל הימים אמן

כל הזכויות שמורות

למחבר

לפרטים

054-8428679

לקבלת החוברת ניתן לשלוח
בקשה לכתובת המייל:

D0548428679@gmail.com

וכן ניתן להוריד דרך אתר דרשו

בלק

אהבת ה' לישראל

מָה אָקֵב לֹא קִבַּה אֵל וּמָה אָזְעַם לֹא זָעַם יי': (במדבר כג ח)

כתב רבינו בחיי: אף כשהיו ראויין לקללה במעשה העגל לא זו מלחבבן, לא פסקו ענני כבוד והמן והבאר, וכן כתוב (נחמיה ט, יח – כ) "אף כי עשו להם עגל מסכה ויאמרו זה אלהיך אשר העלך ממצרים ויעשו נאצות גדלות: ואתה ברחמיך הרבים לא עזבתם במדבר את עמוד הענן לא סר מעליהם ביומם להנחתם בהדרך ואת עמוד האש בלילה להאיר להם ואת הדרך אשר ילכו בה: ורוחך הטובה נתת להשכילם ומנך לא מנעת מפיהם ומים נתתה להם לצמאם:

מצוה לזכור מה שיעצו בלק ובלעם

הנביא מיכה אומר: עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אתו בלעם בן בעור מן השטים עד הגלגל למען דעת צדקות יי': (מיכה ו ה)

בספר מי מנוחות לרבי רפאל בירדוגו זיע"א (מגדולי הפוסקים במרוקו לפני למעלה מ-200 שנה היה אב"ד במקנס, לרוב קדושתו היה נקרא בפי כל המלאך רפאל, חיבר כ-15 ספרים בכל מקצועות התורה על הש"ס על הטור, והשולחן ערוך ועוד, אחד הספרים שחיבר הרב על הש"ס זהו ספר 'שרביט הזהב' שנודע בחידושיו החריפים. יש לציין ששם הספר שרביט הזהב על הש"ס רומז על שם המשפחה כי 'בארא דוגא' (בירדוגו) בפורטוגזית (ספרדית) היינו 'שרביט הזהב' לרמוז על מוצא המשפחה שהוא מזרע דוד המלך.

בעת פטירתו היו יושבים לפניו כל חכמי דורו, והוא הוכיחם לשקוד על התורה ועל העבודה, והיה שם חכם אחד שאמר לו רבי רפאל, תגיד לפני החכמים מה שראו עיניך בלילה פלונית. אמר להם אני בלילה פלונית בימי החורף כעבור שליש מהלילה, הייתי לומד בביתי, ונתקשתי בענין אחד, ולרוב התשוקה אמרתי להלוך ולדפוק על פתח מורנו הרב רבי רפאל לישא וליתן עמו בדבר. ומצאתי אותו ער, והוא לומד ויושב על הכסא, ופאת ראשו קשורה בחוט אחד בכותל כדי שאם תבוא לו שינה בשעה שירכין ראשו לישן, החוט יתלוש את שער הפאה ותיכף יעור משנתו, ועוד היו רגליו יורדות מעל הכסא וספל מלא מים נוכח רגליו, שאם תבוא לו שנה יטבעו רגליו במים ויתקרה ויעור משנתו. ובראותי זאת נכנס חשק התורה בלבי. ואמר להם רבי רפאל זיע"א לחכמים שהיו שם, דעו לכם שאני אומר את הדברים האלו לא להתגדל ולא להתפאר, כי עכשיו הוא מת, עת פטירתו מן העולם, ואין תועלת בכבוד כלל, אלא שממני תראו וכן תעשו, שתשקדו על דלתי התורה יום יום בלי התרשלות ובלי רפיון ידים כלל, כי אורך ימים בימינה.

מסופר שהשר של העיר היתה לו בת עקרה והיתה לו משרתת יהודיה, (כי השרים הגוים לא האמינו בערביות), והמשרתת היהודיה יצעה לבת השר להשתטח על קבר הצדיק ר' רפאל בירדוגו זצ"ל וכן היה, שנולד לה בן. כאשר באחד הימים הרים השר את הנכד הנ"ל בידיו והיה שמח בו, אמרה לו בתו, השמחה הגדולה היא בצדיק היהודי, כי בזכותו בא הבן הזה, וספרה לו המעשה. מרוב שנאתו ליהודים צוה השר לפנות את הצדיק מקברו, כי אותה החלקה היתה שייכת לגוי אחד, כמובן היהודים סירבו ופחדו לנגוע בקבר. השר הביא פועלים ערבים לחפור מסביב לקבר, וכאשר היו מכים במכוש, היה המכוש חוזר על פניהם ונופלים חללים במקום, כך קרה לכמה עובדים. כאשר ראה אותו שר כך, עלתה חמתו ביתר שאת, וגזר על היהודים להוציא את הרב היהודי מקברו, או יגרש את כלם מגדולם ועד קטנם, תוך ג' ימים. רבני העיר גזרו צום למשך ג' ימים והתפללו על קברו וביקשו ממנו מחילה, כאשר הוציאו את הארון לאחר שנה מקבורתו, ראו אותו כישן על מיטתו.

הספר הקדוש הנ"ל "מי מנוחות" יצא לאור בפעם הראשונה בשני שלבים, חלק ראשון עד ויקרא בירושלים עיה"ק שנת התר"ס, וחלק שני ויקרא והלאה בשנת התש"ב בעיר ג'רבא. בעצומה של מלחמת העולם השנייה, ומעשה שהיה כך היה. כתב היד ניתן להרב שלום משאש זצ"ל הרה"ר וראב"ד ירושלים ת"ו על מנת שישתדל בהדפסתו. כתב היד נשלח לג'רבא לפני פרוץ המלחמה ונקבע מחיר ההדפסה לסך מסויים, והנה במהלך המלחמה אירע פיצוץ בבית הדפוס, שם היו כל הפלטות שהכילו את אותיות העופרת של הספר הזה 'מי מנוחות' כשהן ערוכות ומוכנות להדפסה. מהפיצוץ נגרם תוהו ובוהו בכל בית הדפוס, הכל עץ והתפור, המכונות התפרקו, וכמוהן הפלאטות שהיו מוכנות להדפסה מלבד הפלאטות של הספר הנ"ל 'מי מנוחות' שלא חלו ולא זעו כלל ונשארו שלמות כאלו לא אירע דבר, וידוע שעיקר הטורח בעבודת המדפיסים באותם הזמנים היה בסידור האותיות על הפלאטות לספר שלם. בעל בית הדפוס עמד איפוא נרעש נפעם ומשתאה למראה הנס הגדול הזה.

והנה במהלך המלחמה האמירו מחירי הנייר והדפוס פלאים פי עשרים ויותר, כך שהמחיר שסוכם בתחלה על הדפסת הספר רחוק היה מלהספיק, ומטבע הדברים היה בעל הדפוס רשאי וצריך לדרוש תוספת בהתאם, אך משראה את נפלאותיו של רבנו זיע"א בפטירתו יותר מבחייו, הסכימה דעתו שלא לבקש שום תוספת והסתפק בזכות העצומה שנפלה בחלקו להוציא את תורתו לאור עולם.

הרב חי 75 שנה ונפטר בליל הושענא רבה שנת תקפ"ב זיע"א

בסוף ימיו היה עוסק רבי שלום משאש בחיבור ספרו האחרון על התורה "וחם השמ"ש" והתממה בכתובת חיבור זה, באמרו: כי הוא מובטח, שבזכות מה שאיבד ימיו על הוצאת ספרי זקנו המלאך רבי רפאל ברדוגו (הרב משאש היה דור שישי לרבי רפאל) לא יסתלק מן העולם עד שיסיים הדפסת כל ספרי דרושים שלו, וכך היה, לאחר עשרה ימים משיצא ספרו לאור, נסתלק לבית עולמו ביום שבת קודש י ניסן תשס"ג בגיל 94 זיע"א

וכך כותב רבי רפאל זיע"א הרבה ניסים טובות וחסדים עשה הקב"ה לעם ישראל, בצאתם ממצרים ובקריעת ים סוף ומלחמת עמלק וכו', ואם כן מדוע פרט הנביא מיכה רק את עניין בלעם ובלק?

וביאר: כי הם היו נסים שנעשים עם ישראל שלא בידיעתם ושלא בפניהם, וידוע הוא, שאדם מתפעל יותר ממי שעושה עמו חסד, ומדבר עליו טובה שלא בפניו, יותר ממי שיעשה עמו חסד וידבר עליו טובה בפניו.

כי כשעושה זאת בפניו אולי כוונתו להחניף לו, מה שאין כן כשעושה לו טובה שלא בפניו, האדם מתפעל ומעריך את זה יותר ויותר.

וזה שכתוב בתהלים (קלו ד) "לְעֵשָׂה נִפְלְאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: הַבִּיאֹר בֹּזֵה: שִׁיֹּתֵר רֵאוּי לָנוּ לְהוֹדוֹת לְהַקְב"ה מִצַּד עֲשִׂיתוּ נִפְלְאוֹת לָנוּ וְהוּא לְבַדּוֹ, כְּלוֹמֵר, שֶׁלֹּא בִּידִיעַתְנוּ וְשֶׁלֹּא בִּפְנֵינוּ, שֶׁאִז נִכְרַת אֶהְבַּתוֹ אֵלֵינוּ, שֶׁהִיא בְּכָל לֵב וּבְכָל נֶפֶשׁ.

ולזה גם הנביא מיכה פירט לישראל, מכל החסדים את ענין בלק ובלעם, שכל הניסים היו שלא בפני ישראל.

הם לא ידעו שבלק שולח שליחים לקלל את ישראל, כי הכל נעשה בחשאי, וכן לא ידעו ישראל את כל המשא ומתן שהיה בין בלעם להשם יתברך, ולכן זכרון מיוחד יש בזכירת דבר זה, להראות את גודל אהבתו וחיבתו של הקב"ה לעם ישראל.

כמו שכתוב: וְלֹא אָבָה יי' אֱלֹהֵיךָ לְשַׁמֵּעַ אֶל בְּלַעַם וַיִּהְיֶה יי' אֱלֹהֵיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבָרְכָהּ כִּי אֶהְבֶּךָ יי' אֱלֹהֵיךָ: (דברים כג ו).

*

איתא בגמרא (ברכות ז). על הפסוק "וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם": (תהילים ז יב). שואלת הגמרא וכמה זמן נמשך זעמו? אמר רבי אבין, כשיעור זמן אמירת המילה "רגע".

ומנין לנו ששיעור זעמו הוא רגע? שנאמר פי רגע בָּאֵפוֹ חַיִּים בְּרִצּוֹנוֹ (תהילים ל ו) מכאן שהאף נמשך 'רגע'. וכן מהפסוק "חֲבִי

כְּמַעַט רָגַע עַד יַעֲבֹר זַעַם" (ישעיה כו כ) פירוש: התחבאי זמן מועט כרגע, עד יעבור זעם. הרי שהזעם הוא רגע.

ואומרת הגמרא: אין כל בריה יכולה לכוין אותה שעה שהקב"ה זועם, חוץ מבלעם הרשע, שכתוב עליו "וַיִּדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן". (במדבר כד טז) ויש לשאול: הרי אפילו דעת בהמתו לא ידע, שהרי היכה אותה ג' פעמים אז איך ידע דעת עליון? אלא, מלמד שהיה יודע לכוון אותה שעה שהקב"ה כועס בה, ועל כך נאמר שהיה "יודע דעת עליון".

ולכן אמר הנביא מיכה לישראל עֲמִי זָכַר נָא מָה יַעֲזֵב בְּלֶק מִלְּךָ מוֹאָב וּמָה עָנָה אֹתוֹ בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר מִן הַשָּׁטִיִּים עַד הַגִּלְגָּל לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת יי': (מיכה ו ה).

ומה הכוונה "למען דעת צדקות ה"? אמר רבי אלעזר: אמר להם הקב"ה לישראל: דעו כמה צדקות עשיתי עמכם, שלא כעסתי בימי בלעם הרשע, שאלמלי כעסתי לא נשתייר משונאיהם של ישראל (דהיינו מישראל) שריד ופליט.

וזה מה שאמר בלעם לבלק "מָה אָקֵב לֹא קָבַה אֵל וּמָה אָזַעַם לֹא זַעַם יי'" (במדבר כג ח) מלמד הכתוב שכל אותן הימים לא זעם ה'.

מכאן רואים כמה אהבתו הגדולה של הבורא יתברך לעם ישראל.

אהבה שאינה תלויה בדבר

כתב השפת אמת בפרשתינו (תרנ"ד תרנ"ה) לבאר איך עלה על דעתו של בלעם שהקב"ה יסכים לו לקלל את עם ישראל?

וביאר: שבלעם חשב שהקב"ה אוהב את עם ישראל מחמת התורה והמצוות שמקימים, ולכן ברגע שיחטיא אותם, אזי תתבטל אהבה ותחול הקללה.

אבל זו היתה טעותו של בלעם, כי אהבת ה' לישראל אינה תלויה בשום דבר, היא אהבה בעצם, וגם כשהיו ישראל עוברים ח"ו עבירות עדיין ה' אוהב אותנו.

וזה לשונו: כי אותו הרשע סבר, כי אהבתו יתברך את בני ישראל הוא מכח המצוות ומעשים טובים, לכן הזכיר החטא להתפש, אבל באמת אהבת הקב"ה לבני ישראל אהבה שאינה תלויה בדבר רק בעצם, ואדרבה, מטעם האהבה נתן לנו תורה ומצוות.

וכמ"ש לעיל אף פי עשו להם עגל מסכה ויאמרו זה אלהיך אשר העלך ממצרים ויעשו נאצות גדלות: ואתה ברחמיך הרבים לא עזבתם במדבר את עמוד הענן לא סר מעליהם ביוםם להנחתם בהדרך ואת עמוד האש בלילה להאיר להם ואת הדרך אשר ילכו בה: ורוחך הטובה נתת להשכילם ומנך לא מנעת מפיהם ומים נתת להם לצמאם:

וכך איתא בתנא דבי אליהו רבה (פרק כח) שנו חכמים במשנה: כל אהבה שהיא תלויה בדבר, בטל דבר בטלה אהבה, ושאינה תלויה בדבר אינה בטלה לעולם. וכו' ואיזה היא אהבה שאינה תלויה בדבר? כגון אהבתן של אברהם יצחק ויעקב, שהם אוהבים להקב"ה, והקב"ה אוהב אותם ואת בניהם ובני בניהם עד סוף כל הדורות.

חיזוק גדול יש ללמוד מדבריהם הקדושים, שח"ו לא יחשוב שום אדם שהקב"ה אינו אוהב אותו, משום שאין מה לאהוב בו, כי אין בו לא תורה ולא גמילות חסדים ולא מידות טובות וכו' אלא ידע שאהבת הקב"ה לכל יהודי אינה תלויה לא בכמות ולא באיכות שיש בו, כי אהבה זו היא למעלה מטעם ודעת, ואינה תלויה בשום דבר כי אם בזה לבד שהוא יהודי, והרי הוא כבנו יחידו האהוב לו, ואהבה זו היא אהבה בלי סוף ובלי גבול, וכל אחד ביודעו דבר זה לאשורו, הרי די לו בזה בלבד לשמוח ולהתחזק בכל מצב שנמצא, כי יודע הוא נאמנה, שיש לו אב גדול בשמים האוהב אותו תמיד, והטעם לאהבה זו היא רק בעבור שאתה בנו.

לאור זאת נבין את המעשה המובא בגמרא (עבודה זרה יא.) על אונקלוס בר קלונימוס שנתגייר, ושלה הקיסר גדוד של רומיים אחריו להביאו אצלו.

כשהגיעו החיילים לביתו, משכם במקראות ובראיות חותכות וברורות שדת ישראל היא אמיתית ונצחית ונתגיירו.

חזר ושלה אחריו גדוד אחר של רומיים, אמר להם הקיסר אל תיכנסו איתו לוויכוחים ולא תאמרו לו כלום. או לביתו תפסו אותו והלכו להם.

אמר להם אונקלוס לא אתווכח עימכם אבל אומר לכם דבר סתם.

שר קטן נושא אבוקה לאפיפיור השר הגדול להאיר לו, והאפיפיור נושא אבוקה לזה שמעליו לדוכס, והדוכס להגמון, וההגמון למלך.

והאם המלך נושא אבוקה לפני שאר בני אדם? אמרו לו: לא.

אמר להם: הקדוש ברוך הוא נושא אבוקה לפני ישראל, שנאמר: (שמות יג כא) וַיִּי הַלֵּךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם בְּעֲמוּד עָנָן לְנַחֲתָם תְּהַדְרֶךָ וְלַיְלָה בְּעֲמוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם לְלֶכֶת יוֹמָם וְלַיְלָה: כיון ששמעו זאת נתגיירו כולם.

חזר ושלה אחריו גדוד אחר, אמר להם לא תדברו איתו כלל. כשתפסוהו והלכו להם, ראו מזווה שמונחת על הפתח, הניח ידו עליה וצחק.

אמרו לו מפני מה אתה צוחק?

אמר להם: מנהגו של עולם, מלך יושב מבפנים ועבדיו משמרים אותו מבחוץ, ואילו הקב"ה עבדיו מבפנים והוא משמרם מבחוץ. שנאמר (תהלים קכא ח) יִשְׁמַר צְאֲתָךְ וּבֹאֲךָ. נתגיירו ושוב לא שלח הקיסר אחריו.

והנה צריך להבין, לפנינו מתגלה אונקלוס, אדם משכמו ומעלה מחזיר בתשובה, בעל כח השפעה עצום, הבה ונשאל אם כך את עצמינו, הכיצד הצליח אונקלוס במילים ספורות בלבד להחזיר את אותם אנשים בתשובה? ועוד רומאים כופרים רשעים מבטן ומלידה שאת כל ימיהם העבירו בחשך וצלמות, אנשים שבודאי לא אבו לשמוע כלל מהי תורה ומהו שכרה, באיזה כלי נשק השתמש אונקלוס להצלחתו לחדור עמוק ללבם של אותם רשעים ולהחדיר בתוכם במשפט אחד רוח אמונה וקדושה, ומאיךך לשלול ולקעקע את ההשקפות והאמונות אשר אחזו בהם עד עתה?.

הביאור הוא: כל אדם אוהב שאוהבים אותו ושמעריכים אותו, אמר להם אונקלוס, נכון שבכל אומות העולם, יש מלך, ותפקידם של עבדיו לשמור עליו שלא יארע למלך שום נזק, והם השומרים מחוץ לארמון תפקידם למסור את נפשם ולמות בעד המלך, והם גם מרגישים כבוד בכך שהם משרתים במשמר המלוכה.

אבל כשתתבוננו מה המלך חושב עליכם, וכמה אתם שוים בעיניו? הרי אתם יודעים לבד שאין לכם כל ערך, חייכם שוים כקליפת השום במסתרי ליבו, המלך בז לכם, אתם בסך הכל חומת מגן חיה, לחייו של המלך. ואתם אמורים למסור את חייכם בשביל המלך.

ולעומת זאת אמר להם אונקלוס, בדת היהודית זה בדיוק להפך, המלך שומר על החיילים שלו. מלך מלכי המלכים הקב"ה, הוא זה ששומר על עם ישראל מחמת מעלתם וחשיבותם שהם כבבת עינו. הם כאוצר יקר שצריך לשמור עליו כל רגע ורגע, עד כדי כך, שכל יהודי יושב בביתו, והקב"ה מלכו של עולם שומר עליו מבחוץ!!!

כי אדם שומר על מה שהוא מעריך ומייקר, והקב"ה מעריך את מעלתו של כל יהודי ויהודי באשר הוא, ונושא הוא אבוקה לפני ישראל מה שלא עושה מלך בשר ודם המנצל את עבדיו ומזלזל בהם.

כששמעו הרומאים את דבריו הנפלאים של אונקלוס עד כמה הינם זולים הם בעיניו של הקיסר, בו בזמן שעם ישראל חשובים וחביבים בעיניו של הקב"ה התעוררו לשוב בתשובה, עזבו את משרתם ושברו את כל השקפות חייהם האוילית, חפצים היו מעתה להדבק בעם ישראל ולהכנס תחת כנפי השכינה, תחת חסותו של הקב"ה היודע להעריך את מעלתו של האדם ולייקר את כבודם של כל הנבראים.

אהבת ה' לישראל גם כשלא עושים רצונו של מקום

וַיֵּרָא אֶת עַמְלֵק וַיֵּשָׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר רְאֵשִׁית גּוֹיִם עַמְלֵק וְאַחֲרֵיתוֹ עַדִּי אֲבַד: (במדבר כד כ).

הבן איש חי (בדרוש בן איש חיל לשבת תשובה דרוש ב) שואל: הרי בלעם בן בעור נקרא על ידי בלק לקלל את עם ישראל, ולבסוף מצינו שהוא בירך את ישראל, ולעומת זאת, את האויב של עם ישראל שזה עמלק,

לא רק שהוא לא מברך אותו, הוא עוד מקלל אותו ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד? והלא בלעם אהב את עמלק שהוא מין במינו ושניהם שונאים את ישראל שנאה עזה בתכלית, זה נבילה וזה טרפה ולמה יקלל אותו?

וביאר רבינו יוסף חיים: על פי משל, למלמד ילדים שהיה מלמד את התלמידים גמרא, והנה בין תלמידיו היו שני תלמידים שלמדו יחד בחברותא, אחד היה מחודד וחרף, וחבירו אמנם היה גדול ממנו בשנים, אבל היה חלש בלימודים ולא יודע ללמוד, וכשהיה הילד החלש לומד את הגמרא בטעות, היה מיד חבירו מתקן את דבריו לפני שירגישו התלמידים בדבר ויצחקו עליו, או אם הרב שואל את הילד החלש הנה שאלה בגמרא והוא לא היה יודע להשיב, היה חבירו עונה במקומו, ותמיד הרב היה משבח את התלמיד הפקח על כך פני התלמידים, כמה שהוא חכם ויודע טוב ובעל מידות טובות.

בין התלמידים, היה תלמיד אחד שהיה מקנא באותו תלמיד שתמיד הרב משבח אותו בפני כולם, וכל שבה שהרב משבח אותו זה היה דוקר אותו כמדקרות חרב והיה מצטמק ורע לו. ולכן היה שונא אותו שנאת מות מחמת הקנאה.

מה עשה אותו תלמיד? יום אחד לעת ערב שחזרו התלמידים לבית, היה דרכו של התלמיד החלש לעבור ליד ביתו של זה הקנאי, ארב לו התלמיד הקנאי, וכשעבר שם התלמיד החלש, זרק על רגליו אבן גדולה על רגליו מחלון ביתו, וגרם לו לכמה שברים ברגלים, וכך לא הגיע כמה חודשים לתלמוד תורה.

שאלו את התלמיד הקנאי, מדוע שברת לילד החלש את רגלו, ולא לתלמיד המחודד שהרב מרבה בשבחיו שאתה כל כך שונא אותו?

ענה להם: את התלמיד הפקח לא יכולתי להזיק לו, כי הוא לא עובר ליד ביתי, אך ברגע שהכתי את החלש הזה, אז הוא כבר לא יבוא לתלמוד תורה, ממילא הרב כבר לא ישבח את התלמיד החכם, כי כל זמן שהתלמיד החלש מגיע, זה גורם שהרב ישבח את התלמיד החכם שעוזר לו ומלמד אותו, אבל עכשיו שלא יגיע התלמיד החלש מחמת שנשברו רגליו, כבר לא יגיע השבח והמחמאות לתלמיד החכם.

לפי זה מבאר הבן איש חי: בלעם היה שונא את עם ישראל, וחשב בדעתו שהקב"ה אוהב את עם ישראל זה בגלל שהם עושים רצונו, אבל כשהם לא עושים רצונו של מקום, אמנם גם אז הקב"ה אוהב אותם, אבל כל מעלתם וחשיבותם זה לא מצד מעלתם, כי הרי הם עושים עבירות, אלא כל מעלתם וחשיבותם זה רק שהקב"ה משהו אותם ביחס לעמלק, שהוא מזרע עשו שהיה אח ליעקב, והנה עשו ויעקב אחים תאומים, והנה רשעתו של עמלק בתכלית הרשע עשרת מונים משאר האומות, ובהכרח שכשמשוים את ישראל ביחס לעמלק, יהיה מעלה וחשבות לישראל. ראו מה בין בני לבין חמי שניהם יצאו מבטן אימם זה רשע וזה צדיק.

אם כן כשעם ישראל לא עושים רצונו של מקום ונכשלים בעבירות, כל מעלתם זה רק שמשוים אותם ביחס לעמלק, לכן בלעם ברשעותו החליט לקלל את עמלק שיאבד מן העולם, שאז כשיחטאו לא יהיה להם מעלה וחשיבות כי אין למי להשוות אותם, וכך תוכל הקללה שלו לפעול.

על כן מחמת שנאתו לעם ישראל, בקש שיאבד עמלק, כדי שלא יהיה לישראל טובה ומעלה וחשיבות מצד ההשוואה שיש להם לגבי עמלק.

כמו במשל שהתלמיד הקנאי שבר את רגליו של התלמיד החלש, כדי שלא יבוא על ידי כך מעלה וחשיבות לתלמיד הפקח.

מוסיף הבן איש חי לבאר: הנה יש שני סוגי אהבות, יש ילד פקח וחכם שכולם אוהבים אותו גם הוריו וגם אנשים מחוץ למשפחתו אוהבים אותו אהבה עצמית מחמת מעלתו וכו'. ויש ילד לא חכם, שאין בו מעלות מיוחדות ואולי קצת טפש, אבל אביו מאוד אוהב אותו מחמת שנפטר לו כמה בנים וזה הבן שנותר לו, לכך הוא אוהב אותו אהבת נפש למרות טפשותו וסכלותו.

כך גם אהבת ה' לעם ישראל היא על שתי פנים, בזמן שעם ישראל צדיקים וחסידיים, בזה הם אוהבים גם למלאכים העליונים המקטרגים. וגם בשעה שהם לא צדיקים גמורים, ויש בהם הרבה חסרונות מכל מקום הקב"ה אוהב אותם על ידי כך שהוא מסתכל על אומות העולם,

ורואה את רשעותם, מפני שכל האומות לא קבלו התורה, ואפילו שבע מצוות בני נח אין מקיימים כלל, וישראל קבלו את התורה ועוסקים בה ומקיימים מצוות רבות מתרי"ג מצוות, ולכן אע"פ שעוברים על מקצתם, הנה מחמת שלא נמצא בשום אומה בעולם הזה שעוסקין בתורה ועושים רצונו כמותם, ואפילו אחד ממאה ממה שעושין ישראל הם לא עושים, לכך הם חביבין ואהובים לפניו יתברך, אך הם לא חביבין אצל העליונים והמקטרגים.

לפי זה אומר הבן איש חי: יובן הפסוק אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר יי' וְאֶמְרָתֶם בְּמַה אֶהְבֵּתֶנּוּ הֲלוֹא אֶח עָשׂוּ לְיַעֲקֹב נָאִם יי' וְאֶהֱבֶה אֶת יַעֲקֹב: וְאֵת עָשׂוּ שְׂנֵאתִי וגו' (מלאכי א ב-ג)

כלומר: "וְאֶמְרָתֶם בְּמַה אֶהְבֵּתֶנּוּ"? באיזה אהבה? אם מסוג הראשון שהיא בגלל שלימות המעשים שעושים רצונו של מקום ואז הם גם אהובים על מלאכי מעלה המקטרגים, או אהבה מהסוג השני שהיא מצד ההערכה לגבי אומות הרעים? והנה ידוע שבאותו הזמן היתה האהבה מסוג השני, לכן אמר: "הֲלוֹא אֶח עָשׂוּ לְיַעֲקֹב" שבני עשו היו דומין לבני יעקב, ובכל זאת "וְאֶהֱבֶה אֶת יַעֲקֹב" רצונו לומר: את בני יעקב אני אוהב לא משום שלמות שלהם, אלא בשביל כי וְאֵת בני עָשׂוּ שְׂנֵאתִי מרוע מעשיהם, לכך ביחס אליהם נעשו בני יעקב חביבין ואהובים לפני, וזהו מסוג השני, כי כך היו באותו זמן של נבואת מלאכי.

לפי זה מבאר הבן איש חי: מדוע בחג הסוכות הקריבו עם ישראל שבעים פרים בכל ימי החג בשביל אומות העולם, שבזה יהיה להם קיום, כמבואר בגמרא (סוכה נה:): הלא כולם הם אויבים ושונאים שלנו? לא די שאנו לא מתפללים עליהם שיאבדו מן העולם, עוד אנו מקריבין עליהם קרבנות כדי שיהיה להם קיום בעולם הזה?

אבל לפי זה יובן, כי כשעם ישראל לא עושים רצונו יתברך בשלימות, הקב"ה אוהב אותם מחמת ההבדל שהוא רואה ביניהם לאומות העולם, ולכן אנו רוצים בקיומם, שבזה יהיו חביבין ישראל.

משל למה הדבר דומה: לחנווני שיש לו שק מלא אגוזים מכל הגדלים, גדולים בינונים וקטנים, וכל עוד שהאגוזים הקטנים נמצאים

בשק, האגוזים הבינונים, שם בינונים עליהם, אך אם נוציא את האגוזים הקטנים מהסל, אז עכשיו הבינונים הם יהיו הקטנים ביחס לאגוזים הגדולים מהם.

ולפי זה ביאר את עניין החלום המובא בתרגום יונתן בן עוזיאל (שמות א טו) שפרעה פעם אחת ישן וראה בחלומו, והנה כל ארץ מצרים נמצאת על כף מאזנים אחת, וטלה בכף מאזנים אחת והכריעה כף המאזנים, אשר הטלה בתוכה, מיד שלח וקרא לכל חרטומי מצרים והגיד להם את חלומו, מיד פתחו פיהם יניס וימבריס ראשי החרטומים, ואמרו לפרעה בן אחד עתיד להולד בעם ישראל אשר על ידו עתידה להחריב את כל ארץ מצרים.

ומדוע הראו לו טלה בכף המאזניים בחלומו? מבאר הבן איש חי, הרמז בזה, שלא יאמרו איך יזכו ישראל לצאת ממצרים הרי היו בישראל גם רשעים כמו שטען שרו של ים בקריעת ים סוף, מה הללו עובדי עבודה זרה וכו' לכן הראה ה' לפרעה את המאזניים, שנכון שיש לישראל מעשים רעים, אבל אני דן אותם ביחס לאומות העולם, ביחס למצרים הם צדיקים גמורים, וראויים לצאת ממצרים, כי המצרים עושים עבירות במזיד ובודון ליבם, משא"כ ישראל שהם צדיקים ביחס אליהם.

אבל לעתיד לבוא, עם ישראל יתקדשו ויזדככו, ויגיעו למעלת אהבה עצמית ולא ביחס לאומות העולם, ולכן כתיב: וּמִי כְּעַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ (דברי הימים א יז כא) שלא יצטרכו להביא גוי אחר לעשות השואה בינו לבין עם ישראל, ועל פי זה פירש מ"ש בתהלים (קכו א-ב) "בְּשׁוֹב יִי אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן וּגּוֹ' אֶז יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל יִי לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי: כְּלוֹמַר: עִם אֱלֹהֵי לְבָדָם, שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ אֶת הַהֲצַטְרָפוֹת שֶׁלָּנוּ הַגּוֹיִים כְּדֵי לֵאחֹב אוֹתָם, וְעַל כֵּךְ נִתְנַבֵּא בַלְעָם "הֵן עִם לְבָדָד יִשְׁכַּן וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשְׁבּוּ" (במדבר כג ט) כִּי עִם יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ שְׁלָמִים מִצַּד עֲצָמָם, וְלֹא יִצְטָרְכוּ אֶת הַגּוֹיִים כְּדֵי לְהַעֲרִיךְ אוֹתָם וּלְהַחֲשִׁיב אוֹתָם.

הגמרא (בבא בתרא צט.) אומרת: מצינו סתירה בענין עמידתם של הכרובים בבית קדשי הקדשים. האם פניהם היו איש אל אחיו, או האם פניהם אל הבית.

פסוק אחד אומר וְהָיוּ הַכְּרֹבִים פְּרָשֵׁי כְּנָפִים לְמַעַלָּה סִכְכִּים בְּכַנְפֵיהֶם
עַל הַכַּפֹּרֶת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו אֶל הַכַּפֹּרֶת יִהְיוּ פְּנֵי הַכְּרֹבִים: (שמות
כה כ)

ובדברי הימים (ב פרק ג יג) כתוב: כְּנָפֵי הַכְּרֹבִים הָאֵלֶּה פְּרָשִׁים
אֲמוֹת עֶשְׂרִים וְהֵם עֹמְדִים עַל רַגְלֵיהֶם וּפְנֵיהֶם לְבַיִת?

מתרצת הגמרא: לא קשיא: כאן בזמן שישראל עושים רצונו של
מקום, כאן בזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום.

כשעושים רצונו של מקום, פניהם איש אל אחיו, אבל כשלא עושים
רצונו של מקום פניהם אל הבית.

ואיתא בגמרא (יומא נד.) אמר רב קטינא: בשעה שהיו ישראל
עולים לרגל, גוללים להם את הפרוכת, ומראין להם את הכרובים שהיו
מעורים זה בזה, ואומרים להן ראו חבתכם לפני המקום, כחבת זכר
ונקבה.

אם כן למדים אנו מדברי רבותינו אלו, שכאשר הכרובים היו פונים
איש אל רעהו, זה מראה על אהבה הגדולה של הקב"ה לעמו ישראל.

אלא שכאן עלינו להצביע על דבר מפליא ושם (ע"ב) איתא: אמר
ריש לקיש בשעה שנכנסו נכרים להיכל, ראו כרובים המעורין זה בזה.

וכאן יש להבין, איך יתכן שברגע החורבן הנורא, כאשר הקב"ה
שופך את חרון אפו על בית המקדש, בגלל חטאם של ישראל, יעמדו
הכרובים מעורין זה בזה, באופן שמראה על אהבה וחיבה לעם ישראל,
בו בזמן שכאן לכאורה היו צריכים להפנות גבם איש אל רעהו
להראות חוסר אהבה?

בספר להגיד פר' תרומה מביא רבי יעקב גלינסקי זצ"ל שכך הקשה
האר"י הקדוש איך יתכן שבעיצומה של שעת חורבן בית המקדש,
כאשר לא עשו רצונו של מקום, ונגזרה עליהם הגזירה איך יתכן
שימצאום חבוקים זה בזה?

ותירץ: שאכן ישראל פעם עושים רצונו של מקום ופעם אינם
עושים רצונו אמת, אך כל זאת ישראל כלפי עצמם, אך לגבי אומות

העולם אנחנו תמיד בבחינת עושים רצונו של מקום, היהודי הגרוע ביותר הוא יותר טוב מהגוי הכי טוב. (בכתבי האר"י מובא שהיה זה בחינת היוצא לדרך שחייב וכו' להראות את חיבתן של ישראל שהגם שיוצאים לגלות עדיין חיבה ואהבה בניהם)

ובזה נבין היטב את דברי חז"ל אמר הקדוש ברוך הוא להושע בניך חטאו, והיה לו לומר, בניך הם בני חנוניך הם בני אברהם יצחק ויעקב גלגל רחמיך עליהן.

לא דיו שלא אמר כך, אלא אמר לפניו רבונו של עולם, כל העולם שלך הוא, העבירים באומה אחרת. (פסחים פ"ז.).

שואלים המפרשים מה הביאור בתשובתו של הושע לך והחליפם באומה אחרת?

הביאור בזה: הושע אמר לפני הקב"ה באמת בניך חטאו, כי אם נסתכל על בנים של מקום שהתנהגו כך אכן הם חטאו, אבל לך והחליפם באומה אחרת, ביחס לגויים הם צדיקים!

החשיבות של עם ישראל מצד הסגולות והתכונות המצוינות שלו, כי בזמן שישראל עושה רצונו של מקום אז חשיבותו הוא מצד עצמו, ואף בזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום, אז אינם חשובים מצד עצמם מכל מקום חשובים הם ביחס לגויים, ואחרי כל מעשיו הרעים יחשבו לצדיקים לעומת הגויים, וכדברי חז"ל על הפסוק לְכָה דוֹדֵי נִצָּא הַשָּׁדָה נְלִינָה בַּפְּרָרִים (שיר השירים ז יב) אל תקרי בכפרים אלא בכופרים בני עשו (רש"י שיר השירים) בא ואראך אותם בני עשו שהשפעת להן טובה והן כפרו בכך, ותראה את החילוק ביננו לבין האומות (עירובין כ"א:)

וזה שכתוב וְהֵייתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ: וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְלַכַת פְּהֻנִים וְגוֹי קְדוֹשׁ (שמות יט ה-ו)

אומר הקב"ה כשאין לכם זכויות וְהֵייתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים אני מסתפק בזה שאתם סגולת מכל העמים, טובים וחשובים יותר מכל העמים אשר אתם בתוכם, כל העמים אשר בארץ לי הם, וכשאני מביט בהם, אז חיבתכם ניכרת כנגדם, אבל אתם לא תסתפקו בזה, שאתם

חשובים לעומת הגוים, אלא וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלַכֶּת כְּהֲנִים, כי עליכם להשתדל להיות חשובים מצד עצמכם.

"הֵן עַם לְבָדָד יִשְׁכַּן וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב" כאשר עם ישראל חשוב מצד עצמו "עַם לְבָדָד" אז יִשְׁכַּן בארצו בטח אבל "וּבְגוֹיִם" כאשר הוא צריך להיות בגולה בין הגוים, כאשר וּבְגוֹיִם, הסיבה היא משום "לֹא יִתְחַשֵּׁב" שהוא לא חשוב מצד עצמו, אז הקב"ה מוכרח לגלותו מארצו בין אומות העולם, כדי להכיר את היתרון בנו ובין שאר אומות העולם כיתרון האור מן החושך.

וכחשיבות של אבנים טובות ומרגליות, נגד אבנים פשוטות, החשובים מהם, מצד כמה דברים, כי הם אינם מעלים חלודה כאבנים פשוטות, וכן אינם מפסידים את צורתם הפנימית, אף אם יניחו אותם ברפש וטיט לא יקלקלו את פנימיותם, וכשנסיר מעליהם את הטיט והזוהמה, ישובו ליופים ולזהרם כמקדם, כמו כן חשובים הם מצד מיעוט מציאותם.

כן בני ישראל חשובים מצד מיעוטם, לא מרובכם מכל העמים וכו' כי אתם המעט מכל העמים, ובכל זאת נקראים גוי גדול, עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה, ואף כי קטן הוא בכמות, גדול הוא באיכות ובוזה יגדל חשיבותם מצד מיעוט מציאותם, ועוד לא נפסדה צורתם הפנימית כל ימי הגלות.

וזהו כוונת הגמרא: אשריכם ישראל, בזמן שעושין רצונו של מקום אין כי אומה ולשון שולטת בכם, ובזמן שאין עושין רצונו של מקום מוסרן ביד אומה שפלה (כתובות ס"ו):

ולכאורה המילים "אשריכם ישראל" הולך גם על הסיפא "ובזמן שאין עושין רצונו של מקום" וכו' כי גם אז אשריהם וטוב להם, ואיזה אושר הוא, אם מוסרן ביד אומה שפלה?

ובאמת כן הדבר, כי אם היו מסורים ביד אומה חשובה המצוינת בחכמה והשכלה במדות טובות ומעשים טובים, אז היה הדבר קשה מאד להוציאם מתחת ידה, אם לא שיהיו ישראל שלמים בתכלית השלימות וחשובים מפאת עצמם, אבל אשריכם ישראל, האושר שלהם הוא, כי מסרם ביד אומה שפלה בהשכלה ובמדות טובות, אשר לא נגה

עוד עליה אור החכמה והדעת, וא"כ אף בזמן שאין ישראל ראויים לפדותם מהגלות מצד חשיבות עצמם, בכל זאת יגאל אותם, יען כי הם חשובים וטובים יותר מהגויים, אשר בני ישראל מפוזרים בתוכם. (דרשות מהר"ש הורוויץ).

*

אומר הבעל שם טוב על הפסוק וְאֵף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲבִיָּהֶם לֹא מְאֻסָּתִים וְלֹא גְעֻלָּתִים (ויקרא כו מד).

"וְאֵף גַּם זֹאת" אפילו כשעושים את כל הדברים הרעים האלה, בכל זאת כשהקב"ה רואה אותם "בְּאֶרֶץ אֲבִיָּהֶם" מפוזרים בין הגויים השונאים אותם, ורואה את רשעת הגויים אומר הקב"ה "לֹא מְאֻסָּתִים וְלֹא גְעֻלָּתִים" לעומת הגויים, בני ישראל הם טובים וישרים ואין לכלותם.

מסופר על רב אחד שהתחיל את דרשתו על ידי שהחזיק בידו שטר של 100 ₪ מגוהץ כאילו יצא עכשיו מבנק ישראל, ושאל את כל הציבור מי מעוניין בשטר הזה?

כולם כמובן הרימו ידיים, מי לא רוצה כסף בחינם בלי לעבוד.

לעיני כל הציבור, לקח הרב את השטר, קימט אותו לקמטים, קימוט אחר קימוט, כל היופי והחליקות, שהיה לשטר מקודם הכל נהרס, שטר מקומט נראה ממש לא יפה. ועכשיו שאל הרב מי עדיין רוצה את השטר?

כמובן שכולם הרימו ידיים, כולם יודעים שעדיין זה 100 ₪

עדיין לא גמר הרב את מסע ההתעללות בשטר, לקח הרב את השטר המקומט, זרק אותו על הרצפה ועם הנעלים שלו שהיו מלאים בבוץ דרך על השטר וטינף אותו בבוץ, עד שהיה קשה לזהות שיש כאן שטר של 100 ₪

ושוב הרב שואל מי עדיין רוצה את השטר? הידים שוב הורמו, אף אחד לא רוצה לפספס...

אמר להם הרב באתי להעביר לכם מסר חשוב, מדוע כולנו בלי יוצא מן הכלל רצינו את הכסף הזה, הרי הוא היה מטונף ומלוכלך?

כי כסף נשאר כסף, גם אם הוא מלוכלך ומטונף.

אמר להם הרב: עם ישראל זה כמו כסף וזהב, כמו יהלום יקר, גם אם הוא מלוכלך גם אם הוא מטונף, יש לו נפילות הוא מרגיש מלוכלך מעבירות, אבל עדיין הקב"ה חפץ בו ואוהב אותו כי כסף תמיד נשאר כסף...

מים רבים לא יוכלו לכבות את אהבה

מִיַּם רַבִּים לֹא יוּכָלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאֱהָבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ (שיר השירים ח ז) אמרו חז"ל במדרש: אפילו אם מתכנסין כל אומות העולם לבטל את האהבה שבין הקב"ה לישראל אינם יכולין, ונהרות לא יִשְׁטְפוּהָ שום מלכות ושום כוח בעולם לא יפר אותה אהבה רבה שבין ישראל לאביהן שבשמים (שמו"ר פרשה מ"ט א' שיר השירים).

פִּי עֲזָה כְּמֹת אֱהָבָה (שיר השירים ח ו) איתנה ותקיפה היא אותה האהבה שאוהב הקב"ה את ישראל כמו שנאמר אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר יי' (מלאכי א ב) אהבה שאינה תלויה בדבר, אהבה נצחית שאינה מוגבלת בזמן ובמקום.

*

כל יהודי ויהודי צריך לדעת את מעמדו וחשיבותו בשמים בעצם היותו יהודי, ועד כמה אבינו שבשמים אוהבו יחד עם כל אחד ואחד מבניו, ואין שום חילוק מי הוא ומה הוא, כי כל איש אשר בשם ישראל יכונה, הרי הוא בן להקב"ה, ואפילו אם חושב הוא את עצמו לסתם בחור או אברך פשוט, או סתם ליהודי פשוט, וכאן בעולם הגשמי אינו נחשב בפני הבריות, הרי שעליו לדעת שבשמים אינו כן, כי כל אחד ואחד הרי הוא כבן יחידי לאביו שבשמים.

וכך כתב בספר יסוד האמונה לרבי ברוך מקאסוב זצ"ל (ויכוח השואל והמשיב אות קכד עמ' קטז חי בתקופתו של הבעל שם טוב היה דרשן גדול ומקובל ונקרא רבי ברוך מוכיח נפטר יג חשון תק"ם) שכתב בזה"ל שכל אחד יתבונן ממה שמפרש הזוהר: הן השמים לא זכו בעיניו, שאין קץ ותכלית לאהבתו יתברך

אותנו. ואנחנו הם בנים ידידים וחמודים וחשוקים וצמודים אליו, והכתוב צוח ומכריז גודל אהבתו אותנו, כמו שנאמר: הֲבֵן יִקִּיר לִי אֲפָרִים אִם יִלְד שְׁעֻשׂוּעִים פִּי מְדֵי דְבָרֵי בּוֹ זָכַר אֲזַכְּרֶנּוּ עוֹד עַל פֶּן הָמוּ מֵעֵי לוֹ רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם יי': (ירמיה לא יט)

זאת ועוד, אפילו יהודי שנפל ממדרגתו ונתדרדר חלילה, ונתלכלך וטינף את עצמו בחטאים, וריחק את עצמו מאביו שבשמים, לא יניח ליצר הרע להכניס בו מחשבות של יאוש, כאילו אין כדאי להתחזק ולהתחיל מחדש, שכן הוא מפתהו לחשוב כי לצחוק אחשב אם אתחיל עתה להטיב דרכי ולהתקרב, שהרי עזוב עזבתי את אבי שבשמים, ואיזה פנים יהיו לי להיות ככלב השב על קיאו?

אולם חייב הוא לדעת בידיעה ברורה שאין זה אלא עצת היצר, כי אפילו יהודי שנתרחק, עדיין לא אבד יחוסו, ועדיין שם ישראל עליו, ולכן אף שחושב הוא שנתרחק, ידע נאמנה שאביו שבשמים לא נתרחק ממנו, ועדיין מחכה הוא לו מתי יחזור בנו אהובו, ואין לתאר את גודל החשיבות של התקרבות זו.

וכבר אמר רבי משה מקוברין זצ"ל כי יהודי שעבר ונכשל רח"ל בעבירות החמורות שבתורה, אם אינו מסוגל אחר כך להתייצב בתפלה ולשפוך לבו לפני השם יתברך כבן המתחטא לאביו ועושה רצונו, הרי שעדיין לא דרך על מפתן היהדות, כי מפתן היהדות הוא, שכל יהודי אפילו אם נתרחק ונתדרדר מאוד, עדיין לא נותק הקשר בינו לבין אביו שבשמים המחכה לו שישוב מדרכו הרעה.

ואמנם זהו אחד מעיקרי תכסיסי היצר, להפיל כל איש יהודי, על ידי שמשכיח ממנו את האהבה הנצחית שבינו לבין אביו שבשמים, ולכן רואים אנו אנשים שאמנם חיים הם, אך למעשה חיהם אינם חיים, כי חיים הם בלי חיות, וכמו שרואים בחורים ואברכים וגם זקנים אשר הולכים ומסתובבים כעצמות יבשות, בלי שום חיות ובלי שום שמחת חיים, והסיבה היא, משום שאינם יודעים להעריך ולהכיר את חשיבותם הגדולה, והיא החשיבות של כל יהודי בעצם היותו בן המלך.

וכל זה הוא משום שהיצר מבלבל אותם בטרדת החיים, עד שמעולם אינם חושבים שיש להם אב רחמן, שאוהב אותם בתכלית האהבה.

עוד רעה יש אשר הוא ג"כ מתכסיסי היצר איך להפיל נפש היהודי לעצבות ושלא ירגיש אשר יש לו אב אשר אוהב, כי ישנם אנשים שאכן לומדים ויודעים מענין אהבת השם יתברך אשר אוהב הוא כל יהודי, אבל היצר הרע מכניס בליבם הרהורי הבל, שיחשבו שדבר זה אינו שייך אלא לצדיקים וגדולי ישראל בלבד, עד שאינם יכולים להבין ולהאמין כי אמת ויציב הוא, שיש להם אב רחמן בשמים אשר אוהב את כל אחד מבניו מבלי יוצא מן הכלל, יותר מאהבת אב לבן, ודואג בעדם תמיד, ואינו מסיח דעתו (כביכול) מהם.

והיינו שכל יהודי צריך לידע ולהאמין, שאפילו אם הוא אינו חושב מהקב"ה, וגם אם הוא אינו חושב מאהבת ה' מכל מקום, יש לו אב בשמים שאוהב אותו, וגם עומד תמיד לימינו, ודואג עבורו ונותן לו הכל. (תפארת למשה).

בספר תפארת שמשון (פרשת תולדות) מביא הרב פינקוס זצ"ל שאהבת השם יתברך לישראל אינה אהבה רק לגוף האומה בכללות, אלא אהבה אישית ופרטית לכל יחיד ויחיד מישראל.

ומצינו את הפסוק במלאכי שאמר הקב"ה לישראל אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר יי' וְאָמַרְתֶּם בְּמָה אֶהְבֵּתָנוּ הֲלוֹא אֶחָ עֲשׂוּ לְיַעֲקֹב נָא יי' וְאָהַב אֶת יַעֲקֹב: וְאֵת עֲשׂוּ שְׁנֵאתִי וְגו' (מלאכי א ב-ג)

ולכאורה אינו מובן מה החידוש כאן שהקב"ה אוהב את עם ישראל, והרי כל התורה מלאה מזה?

אלא התחדש כאן, שהקב"ה אוהב כל אחד ואחד מישראל בתור יחיד לעצמו, וכמו אב להרבה בנים, שאוהב כל אחד מבניו אהבה אישית ונפרדת, וזה מדויק בלשון הפסוק "וְאָהַב אֶת יַעֲקֹב" ולא כתיב "את ישראל"? משום שהשם יעקב מורה על היחידים ולא על כלליות האומה הנקראת בשם ישראל.

וכן במה שמזכיר את אחוות עשו ויעקב, ומדגיש "וְאֶהָב אֶת יַעֲקֹב" לעומת "וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי" מרמז ג"כ על הנ"ל שהאהבה היא מעצם הקיום כיחיד, ולא כאומה.

והנה דוקא מלאכי הוא שהתנבא כן, שנבואתו היא האחרונה שנאמרה לישראל, כדי שיקחו עמם לגלות ידיעה חשובה זו, שהגם שבזמן הגלות עם ישראל חרב, כל זה במבט על כלליות האומה, אבל כל יחיד ויחיד גם בזמן החורבן, מוקף הוא בחסדים אין סוף, וניכרת אהבתו יתברך לבניו דרך ההנהגה עם היחידים. (תפארת שמשון בראשית עמ' עדר)

הבוחר בעמו ישראל באהבה

מובא בזוהר ה"ק (ח"ג צט) שלמרות שהשם יתברך אוהב לעשות משפט צדק, וכמו שכתוב (ישעיה סא ח) "כִּי אֲנִי יי' אֶהָב מְשֻׁפֵּט" מכל מקום אהבתו לבניו בני אברהם יצחק ויעקב גדולה יותר מאהבת המשפט, ובעת שעליו לבחור בין האהבה האחת, לאהבה האחרת, הראשונה מכריעה את הכף, ואין בכוחה של האהבה למשפט לערער את האהבה הטבעית של האב ליוצאי חלציו, ועוד מובא בזוה"ק (ח"ב ה) שאלמלי ידעו פושעי ישראל את עומק האהבה, והגעגועים שאבינו שבשמים מתגעגע אליהם, היו שואגים כאריות, ורצים בכל כוחם אל השי"ת לחזור אליו להתקרב אליו ולהדבק בו.

ועל פי זה מסביר הרה"ק רבי משה מקוברין זצ"ל (תורת אבות עמוד קעג) את מה שאומרים בתפילה "הבוחר בעמו ישראל באהבה"

כי למעשה ישנם הרבה דברים שהקב"ה אוהבם, כגון "כִּי אֲנִי יי' אֶהָב מְשֻׁפֵּט (ישעיה סא ח), או אֶהָב יי' שְׁעָרֵי צִיּוֹן מִפְּלֵ מְשֻׁפְּנוֹת יַעֲקֹב: (תהילים פז ב) ואמרו חז"ל אלו שערי הלכה. ועוד אהבות שונות המוזכרות בכתבי הקודש.

ומכל אותן אהבות שהקב"ה חפץ בהם, הוא בוחר באהבת עמו ישראל, ומעדיף אותה על פני שאר האהבות, וזהו: "הבוחר" מכל האהבות את אהבת עמו ישראל".

את זה אנו רואים גם בפרשת תצוה, כל הכבוד של לבישת בגדי כהונה ועבודת הקרבנות במשכן, הוטל על אהרן ובניו בלבד ולא על כלל ישראל.

בנוהג שבעולם כאשר בוחרים באיש פרטי, ומפרידים אותו מהכלל בהטלת עטרת הנשיאות על ראשו, הדבר נובע מפאת היותו אהוב יותר מהאחרים, לפיכך את כולם משאירים במקומם, ואת האחד המיוחד מעלים במעלות הכבוד והמשרה, שמא תאמר שגם בעניינינו היה מצב דומה? שמא יעלה על דעתך שאת כלל ישראל השם יתברך מרחיק מעל פניו, ובפרט לאחר שהבכורות שחטאו בעגל והוחלפו בשבט לוי תחשוש שאין בו אהבה אליהם? בא הכתוב ומוציא מלבך מחשבה זאת.

במעשה האפוד נזכר, שעל שתי אבני השוהם היו חרוטים שמות שתיים עשרה השבטים, שְׁשֵׁה מְשֻׁמֶתֶם עַל הָאֲבֵן הָאֶחָת וְאֵת שְׁמוֹת הַשְּׁשֵׁה הַנּוֹתָרִים עַל הָאֲבֵן הַשְּׁנִיית כְּתוּלְדָתָם: (שמות כח י) ובהמשך הענין (בפסוק יב) כתוב וְשַׁמֶּת אֶת שְׁתֵּי הָאֲבָנִים עַל כְּתַפְת הָאֶפֶד אֲבֵנֵי זָכָרָן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָשָׂא אֶהָרָן אֶת שְׁמוֹתֶם לְפָנָי יי' עַל שְׁתֵּי כְּתָפָיו לְזָכָרָן:

בספר קדושת לוי לסנגורם של ישראל רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א. (ד"ה ונשא) הקשה, הרי בכל מקום שמדובר על ענין זכירה לטובה מוזכרים שמותיהם של שלושת האבות, ולא את השבטים כגון וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאָף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאָף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכָּר וְהָאָרֶץ אֶזְכָּר: (ויקרא כו מב) ומדוע כאן בבגדי כהונה תחת הזכרת האבות נזכרו השבטים?

ולמרות שחז"ל (יומא עג:) אמרו לנו שגם שמות האבות היו חרוטים שם בנוסף לשמות השבטים, מכל מקום זה לא מפורש במקרא ומה טעם הדבר?

ומתריך הקדושת לוי שזאת מרמזת לנו התורה, בל תחשוב שמכיון שה' יתברך בחר באהרן מתוך שאר בני ישראל לקדשו ולעשותו כהן, אהרן בלבד הוא זה שאוהבו ה' ולא בני ישראל, בא הקב"ה וציוה לחקוק על אבני השוהם את שמות השבטים, כדי שיהיו אבני זכרון על כתפותיו של אהרן, וכמ"ש רש"י "שיהא הקב"ה רואה תמיד את שמותיהם כתובים לפניו, ויזכור צדקתם. (רש"י פסוק יב)

ומכאן אתה למד, שגם בהם חפץ השם יתברך, גם אותם הוא אוהב ומחבב, גם על שאר בני ישראל שאינם כהנים שם עיניו עליהם לטובה לבל ידח ממנו נידח, לפיכך מציינת התורה שעל אבני האפוד היו כתובים שמות השבטים.

דבר דומה מצאנו בפרשת בהעלותך, השם יתברך מצוה למשה רבינו והבדלת את הלויים מתוך בני ישראל והיו לי הלויים: ואקח את הלויים תחת כל בכור בבני ישראל: (במדבר ח יד-יח)

הבכורות נפסלו לעבודה, ואת מקומם תופס שבט לוי, על משה רבינו מוטל להכין את שבט לוי שיהיה ראוי לעבוד את עבודת הקודש, נאמר שם (פסוק ז) וכה תעשה להם לטהרם הנה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם וכבסו בגדיהם והטהרו:

לאחר שכל עבודות ההכשרה הסתיימו ושבט לוי התרומם משאר בני ישראל נאמר למשה רבינו (פסוק יט) ואתנה את הלויים נתנים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל לעבד את עבדת בני ישראל באהל מועד ולכפר על בני ישראל ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקדש:

וכתב שם רש"י, חמשה פעמים נאמר בני ישראל בפסוק אחד, להודיע חבתן שנכפלו אזכרותיהן במקרא אחד, כמנין חמשה חומשי תורה. ומסביר שם הקדושת לוי (ד"ה ואתנה) כדלעיל, מכיון שבפרשה זו מצוה השם יתברך להבדיל את שבט לוי משאר שבטי ישראל, וכמו שנאמר (פסוק יד) והבדלת את הלויים מתוך בני ישראל והיו לי הלויים הרי לכאורה שה' אוהב את הלויים יותר משאובה את האחרים, שמא תאמר שחס וחלילה אינו אוהב את ישראל?

בא הכתוב וכפל את שמותם חמש פעמים בפסוק אחד, להודיע שאע"פ ששבט לוי נבדל מבני ישראל, לא פגה משום זה אהבתו אליהם, והם חביבים לפניו כמימים ימימה, ומה שבחר בלויים, מכיון שרק הם מסוגלים לכפר על בני ישראל.

כללו של דבר, בכל עת ובכל מצב, גם אם ח"ו חוטא עם ישראל, לא חדל הקב"ה מלאהוב אותו, ומלהשתוקק לקרבתו אליהם, וכמו

שדרשו חז"ל (ילקוט שמעוני רמז תקע"ד) על הפסוק (ויקרא טז טז) הִשְׁכֵּן אִתְּם בְּתוֹךְ טַמְאֹתָם: שאע"פ שטמאים, שכינה שרויה ביניהם.

דבר זה מהוה יותר מפתח כחודה של מחט לאלו החוששים לשוב אל השם יתברך שמא לא יקבלם בחבה וברצון, וכבר אמרו חז"ל (יומא לט.) הבא ליטהר מסייעים אותו. (המעייין הנצחי תצוה).

אדם הראשון נברא עם מעלות נשגבות והוא יציר כפיו של הקב"ה, כדכתיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם: (בראשית א כז) ופירש רש"י שכל הבריאה נבראה במאמר, והאדם נברא בידיים של ה' כמ"ש אַחֲרֵי וְקִדְּם צִרְתָּנִי וְתַשֵּׁת עָלַי פִּפְכָּה: (תהלים קלט ה) וחז"ל אמרו (סנהדרין נט:) אדם הראשון מיסב בגן עדן היה, והיו מלאכי השרת צולין לו בשר ומסננין לו יין, עד כדי כך שטעו מלאכי השרת ובקשו לומר לפניו קדוש (בראשית רבה ח י) דהיינו שטעו לחשוב שהוא אלוה.

והנה אדם הראשון נצטווה בדבר אחד בלבד מאת ה' לא לאכול מעץ הדעת, ונבין: אדם הראשון לא קרא את הציווי הזה מהספר, אלא שמע אותו מאת הקב"ה בכבודו ובעצמו, אדם הראשון דיבר עם ה' ולמרות זאת המרה את פיו, חטא ואכל מעץ הדעת, ומתי אדם הראשון חטא לא אחרי חודש ולא שבוע? ולא יום? אלא חטא שעות ספורות לאחר שנברא, זמן מועט לאחר שהוזהר, נורא ואיום!!!

נמחיש את הדברים, נתאר לעצמנו שהיינו משקיעים הון רב ובונים ארמון ענק ומפואר, ובו מאות חדרים ובתוך כל חדר וחדר עולם מלא, חדר אחד גן חיות, חדר אחד אוצרות זהב ואבנים טובות, חדר אחד בריכות ומפלים, חדר אחד גן בוטני וכו' והיינו עושים טובה עם אדם אחד, ונותנים לו רשות להיכנס ולהנות מהארמון, אך אזהרה אחת אליו בפינו, תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את ארמוני...

לפתע רגעים ספורים לאחר שהוא נכנס לטייל בארמון, הוא מדליק גפרור ומול עינינו שורף את הארמון עד עפר... איך היינו מרגישים? ומה היינו רוצים לעשות לאדם זה באותו רגע?...?

הלוואי וזה מה שהיה קורה כשאדם הראשון חטא...

אמרו חז"ל במדרש (קהלת ז יג) בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון, נטלו והחזירו על כל אילני גן עדן ואמר לו, ראה מעשי כמה נאים ומשובחים הן, וכל מה שבראתי בשבילך בראתי, תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי עכ"ל.

אדם הראשון עשה דבר יותר גרוע מלשרוף ארמון של מלך בשר ודם, הוא קילקל והחריב את כל עולמו של מלך מלכי המלכים שעות לאחר שנברא, וכל העולם שקלקל והחריב נברא בשבילו, וגרם למיתה של כל אדם עד סוף כל הדורות.

נשאל את עצמנו מה היתה צריכה להיות תגובתו של הקב"ה באותו רגע כשאדם הראשון אכל מעץ הדעת? בוודאי היינו חושבים שחמת המלך תבער בו ומרוב כעס נורא, יעניש וייסר את האדם מיד בלי שום רחמנות, ודאי היינו מצפים שהקב"ה לא ירצה לשמוע מאדם הראשון ולא להתעסק איתו כלל...

אולם נעיין ונביט בדבריו של הקב"ה בעצמו ואיך הוא באמת הגיב והתנהג עם האדם ונתפעל ונשתומם...

לאחר שחטא, הדבר הראשון שהקב"ה אמר לאדם הראשון, לא היה קללה או עונש, ואף לא ירד עליו או השפיל אותו, לאמר: רשע מרושע החרבת את עולמי, לא יכולתה לשמוע לציווי אחד קטן כפי שהיינו חושבים? אבל מה באמת אמר לו ה', וַיִּקְרָא יי' אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה: (בראשית ג ט) מפרש רש"י בשם חז"ל איכה, ה' ידע היכן הוא, אלא ליכנס עמו בדברים, שלא יהא נבהל להשיב אם יענישהו פתאום. ע"ש.

הפלא ופלא, הקב"ה עשה להיפך ממה שהיינו חושבים, הוא נכנס עמו בדברים כדי שאדם הראשון לא יבהל, ממשיך ה' לדבר עם אדם הראשון וַיֹּאמֶר מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עִירַם אֶתְּהָ הֵמֶן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבַלְתִּי אֶכֶל מִמֶּנּוּ אֶכְלֶתָ:

ומה עונה לו אדם הראשון? וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הוּא נָתַתָּה לִּי מִן הָעֵץ וְאֶכֶל: כתב רש"י: שכאן אדם כפר בטובה שלא אמר האשה נתנה לי לאכל, אלא האשה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי, אדם הראשון האשים את הקב"ה בחטאו את האשה הזאת אתה הבאת לי.

נתבונן לאחר שחטא, קלקל והחריב את העולם מה אדם הראשון עושה! מאשים את ה' יתברך... האם זה לא מכעיס??? האם ה' לא היה צריך להענישו ולהוכיחו במקום!!! אבל ה' שותק ועובר לאשה לשאול אותה אם היא אכלה? ואז עובר לנחש, ורק לאחר מכן ה' מענישם,

אך הפלא הכי גדול הוא, שאחרי הקללות הפסוק אומר: וַיַּעַשׂ יי' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ פְתָנוֹת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׁם. (בראשית ג כא)

שואל רבינו בחיי היה ראוי שיאמר כתנות עור ללבוש, כענין שכתוב: וַנִּתֵּן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבִגְד לְלַבֵּשׁ: (בראשית כח, כ) ומדוע כתוב וַיִּלְבָּשֵׁם?

וביאר: כי רצה הכתוב ליחס פעולת ההלבשה אליו יתברך, להורות על אהבתו וחמלתו על יצוריו, שאע"פ שחטאו, לא זו מחבבן, והוא בעצמו השתדל בתקונם ובגמילות חסדים.

לא יאומן כי יסופר, לכאורה היינו חושבים שהכל היה צריך להיות הפוך, איפה חמתו של המלך איפה כעסו ורוגזו???

מכאן שהציור שלנו של הקב"ה לגמרי מוטעה, והראיה הגדולה היא, שאם היינו צריכים לנחש איך הקב"ה היה צריך להגיב ולהתנהג עם אדם הראשון, לא היינו מצפים שיתנהג איתו כמו שכתוב בתורה.

אנו צריכים להכיר את אבינו שבשמים, האוהב אותנו יותר מכל דבר שבעולם, הרוצה וחפץ בנו יותר מכל דבר אחר, היושב ומצפה לתשובתנו אפילו אם קילקלנו והחרבנו את כל עולמו.

אבא רחמן שלא מעוניין להעניש להפחיד ולהבהיל שום אדם, אלא להפך, לוחש לנו "איכה" כדי שלא נפחד ונבהל, בא במו ידיו ומכין לנו בגד ללבוש, לחם לאכול, בית לגור, וכל שאר הטובות שיש לנו בחיים, למרות שחטאנו לו אין ספור פעמים ללא תשובה, והכל כדי שנבין ונקלוט שאהבתו אלינו היא למעלה מכל השגה, למעלה מכל הבנה, ובלי שום הסברים וגבולות כלל.

כמה האדם מאכזב את אבינו הרחמן אם הוא לא עושה תשובה וחוזר לידי המרחמות והאוהבות, מה נענה לו כשישאל אותנו והוא ישאל את

כל אחד מאיתנו מדוע בני למרות כל הטובות שהשפעת ליך, וכל האהבה שהראתי לך, לא שמעת בקולי, למה לא התאמצת קצת יותר, האינך יודע שאני מתגעגע ומחכה לך בכל עת ובכל רגע ממש? מדוע התרחקת ממני כל כך???

רבי אהרן מקרלין היה אומר: יהי רצון שאוכל לאהוב את גדול הצדיקים שבישראל, כשם שהשם יתברך אוהב את הרשע שברשעים שבישראל.

אהבת עולם אהבתנו

כותב הרב פינקוס זצ"ל אחת התחבולות בהן נקט אותו רשע, היתה בנין המזבחות והקרבת הקרבנות עליהן. שלוש פעמים הקים בלעם שבע מזבחות והקריב שבעה פרים ושבעה אילים. התורה מאריכה לספר עובדה זו, ונראה שזו היתה עיקר המערכה של בלעם הרשע שהוא כל כך התאמץ בה, ועלינו להתבונן מה היתה כוונתו בהקרבת הקרבנות.

כדי להגיע לעומק הבנת הענין צריך לעמוד תחילה על המובן הכללי של הקרבנות.

לבהמה יש דמיון מושלם לאדם. מצד אחד היא רק בדרגת "חי", בהמה, ומאידך יש לה נפש הדומה לאדם והיא רמוז אליו. לאדם יש כח צמיחה – וגם לבהמה יש כח צמיחה. וכששורפים אותה היא חוזרת לשורשה – חוזרת לקב"ה, כי כל דבר הנשרף חוזר לשורשו.

כשנוטלים את הבהמה שיש בה מעין תבנית אדם, ואדם הרי כולל בתוכו את כל העולמות (כמו שהאריך בספר נפש החיים בשער א) ומעלים אותה על גבי המזבח ושורפים אותה, הרי זה כאילו החזרנו את העולם ומלואו ואת כל אשר בו, לרשותו של הקב"ה. הקרבת קרבן בכוונה הנכונה והראויה נקראת "ריח ניחוח" כלומר הקרבן עולה לרצון, נכנס כביכול לעומק הרצון של הקב"ה, כביכול הקב"ה מרוצה שהמקריב החזיר לו את הבריאה, ובזה עולה מעלת הקרבנות על שאר כל המצוות, מפני שכל מצוה פועלת פרט מסויים, אבל הקרבת קרבן כוללת בתוכה את הכל, את כל הרמ"ח איברים ושס"ה גידים.

הענין הזה הוא כה נשגב, עד שהגאון מווילנא זצ"ל אמר, שאם היינו זוכים להקריב קרבן אחד בכוונה הנכונה, העולם היה בא לתכליתו.

הקרבנות אם כן מבטאים ענין עמוק ביותר – להחזיר את הכל לקב"ה. כביכול אומרים: רבונו של עולם! העולם ומלואו – הכל שלך!

והנה בעולם בו אנו חיים ישנה מערכת שלימה של כפירה, ואין הכוונה לכפירה הקיימת בעולם המודרני של היום שאין לה שום אחיזה בכלום, מי שלא מאמין שיש בורא לעולם, אינו נקרא כופר, הוא טיפש, מי שאומר שהשולחן נוצר מעצמו הוא אינו כופר הוא נקרא "אדם מודרני" במילים אחרות אדם טיפש, כלומר חסר דעת, כי רק טיפש יכול לומר שאין בורא לעולם כה נפלא.

אלא הכוונה לעיקר הכפירה שהיתה אצל חכמי יוון, ואשר הרמב"ם התייחס אליהם וטרח להשיב על טענותיהם, הרמ"א גם כן כתב ספר מיוחד על ענין הקרבנות ספר "תורת העולה" כדי להוציא מלבם ולענות על טענות הכפירה שלהם, ואם כן מה היה היסוד שלהם של אותם כופרים הרי גם הם האמינו שלעולם יש בורא?

מבאר הרב פינקוס זצ"ל הם טענו כך: היות והקב"ה כה גדול ונורא, למעלה מכל מושג גשמי, לית מחשבה תפיסא ביה כלל, אם כן מה לו ולעולם הזה? איזו שייכות יכולה להיות לו לעולם הגשמי שלנו? ומה איכפת לו מה עושה האדם?

והיו דרגות רבות בכפירה זו, יש שטענו שהקב"ה ח"ו לא יודע כלל מה נעשה בעולם הזה, והיו שטענו שלקב"ה לא איכפת מהנעשה בעולם? וזה הנושא של ספר איוב, איוב האריך מאוד בגדלות הקב"ה, אלא שטען שדווקא משום כך, לא איכפת לו מאתנו ח"ו...

על טענות אלו עונים עם ישראל, שאם אכן היה הקב"ה גדול כמו שאתם אומרים, באמת לא היה יכול לתפוס קשר עם מושג קטן כל כך, אך הקב"ה הוא הרבה יותר גדול מעל ומעבר למה שאתם מעלים על דעתכם, ודוקא משום כך, הוא תופס שייכות עם הקטן.

ומביא על כך הרב פינקוס זצ"ל משל: שלמה המלך החכם מכל אדם ידע את שפת בעלי החיים, כשאנו נתקלים בבעל חי איננו מבינים את שפתו, וזאת מפני שאנו רחוקים וגבוהים ביותר מהבהמה, אך שלמה המלך הצליח לקשור קשר עם הבעל חי, הוא הבין את שפתו. הכיצד? וכי הוא היה יותר קרוב לבהמה? לא. דווקא משום שהוא היה הרבה יותר גבוה ממנה, הוא הצליח לקשור אתה קשר, זו כוונת הפסוקים "מִי כִּיִּי אֶלְהִינוּ הַמַּגְבִּיהִי לְשֶׁבֶת" הקב"ה כל כך גדול וגבוה, שהוא מסוגל להיות "הַמְשַׁפִּילִי לְרֵאוֹת בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ" (תהלים קיג ה ו)

אמונה פירושה להאמין שיש לקב"ה שייכות וקשר לעולם, כפירה פירושה, מי שאינו מאמין שלבורא יש שייכות לעולם, הכופרים האמינו שיש בורא לעולם, אך הם כפרו בשייכות שלו להנהגת העולם, כל הדתות שבעולם גם הן מודות שיש קשר בין הבורא לעולם, החידוש של היהדות הוא שלא רק שיש לקב"ה שייכות לעולם, לא רק שהקב"ה יודע מה שיש בעולם, והוא משגיח ומנהיג את ענייני העולם, אלא שיש קשר אישי, אהבה ואיכפתיות של הבורא, עם כל אחד מבניו.

אדם שיש לו אקוריום, הוא מביט בדגי הנוי בהתעניינות, ונותן להם לאכול, למרות המרחק ביניהם, אם יש דג שאינו אוכל, הוא מנסה למצוא לו פתרון, אך הדבר לא ידאיג אותו ביותר, אין אהבה אישית בינו לבין הדג, סוף סוף גדול המרחק ביניהם.

יש אהבה של אמא לילד, ויש אהבה של מטפלת לילד, המטפלת מסורה לילד, אוהבת אותו ודואגת לו, אך אין אהבה זו מגיעה כלל לאהבת האמא שהיא הרבה יותר עמוקה והרבה יותר פנימית.

בורא העולם מחמת עוצמת טובו, לא רק שמכיר אותנו, ולא רק שמשגיח עלינו, אלא הוא בוחר בעמו ישראל באהבה, המילה הראשונה שהקב"ה אמר לעם ישראל היא: "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" הוא לא אמר אנכי ה' אשר בראתיך, אלא אני ה' שנכנסתי למצרים והוצאתי אתכם משם, טיפלתי בכם, נשאתי אתכם על כנפי נשרים, יש לי קשר אישי קשר של אהבה אליכם, זה יסוד כל התורה כולה.

וכן כשאנו מבקשים ומתפללים על תורה אנו פותחים במילים אהבה רבה אהבתנו חמלה גדולה ויתירה חמלת עלינו.

בלעם ידע שהקב"ה אוהב את עם ישראל, אך הוא סבר שמכל מקום ישנו מקום בו אהבה זו מסתיימת, עמוק עמוק, ישנה נקודה בה כביכול הקב"ה אומר: נכון אני אוהב את עם ישראל, אך בכל זאת אני בורא העולם ואתם הברואים, והמרחק בינינו הוא אין סופי.

לנקודה הפנימית והעמוקה הזו רצה בלעם להגיע, וכיצד מגיעים לעומק רצונו של הקב"ה, ע"י הקרבנות, הוא יקריב עוד קרבן, ועוד קרבן, כנגד כל הקרבנות שהקריבו האבות, וכך הוא יכלה את כל העולם, הכל יהיה בטל ומבוטל, וישאר רק הקב"ה בכבודו ובעצמו יחיד ומיוחד אין עוד עם ישראל, ואין כלום, וכשהוא יגיע לנקודה בה מסתיים הקשר של הקב"ה עם עמו ישראל, כאן בנקודה זאת הוא יזכיר את חטא העגל, הוא יאמר לקב"ה הרי לא איכפת לך מעם ישראל, והם הרי חטאו לך בעגל, אם כן תכלה אותם.

והקב"ה כביכול ענה לבלעם, שוטה... אתה מנסה להציג את חטאיהם של בני, הרי זה כמו שמציגים בפני אב את מעשיו הרעים של בנו, וכי בשל כך תיפסק האהבה הטבעית של האב לבנו?

האהבה של הקב"ה לעם ישראל, היא עמוקה מכל עומק, דוקא שם, בנקודה העמוקה ביותר, שם נמצאת האהבה, משם היא נובעת, בלעם לא הבין זאת, הוא היה כופר מובהק, הוא ניסה לחדור יותר ויותר לעומק כי הוא חשב שעמוק עמוק מסתיימת השייכות של הקב"ה עם עמו ישראל, אך הקב"ה לא כעס כל אותם הימים, כביכול הוא אמר השייכות שלי עם בניי עם ישראל עמוקה עד אין קץ, זהו קשר של אהבה אינסופית אהבה שאין לה גבול ומידה.

את עומק אהבת הקב"ה לעם ישראל באה פרשת בלעם ללמדנו.

פרשה נוספת בה מצאנו את עומק אהבת הקב"ה לעם ישראל, היא פרשת מרדכי ואסתר, במעשה מרדכי ואסתר עם ישראל נוכח לראות בחוש את אהבתו של הקב"ה אליהם, ואז הם השתכנעו וקבלו את התורה מאהבה ואיזה ביטוי של אהבה היה אז?

על הפסוק בַּלְיָלָה הֵהוּא נְדָדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ (אסתר ו א) אומרים חז"ל (מגילה סו:): נדדה שנת מלכו של עולם.

רופא בבית חולים אפילו אם הוא מלא רגש ומסור לחולים בכל נפשו ומאודו, כשהוא חוזר לביתו בתום יום עבודתו עייף ומותש, הוא מניח את ראשו על הכרית ונרדם, אחרי שעות העבודה אין לו קשר לחולים, לא הבן שלו שוכב שם בבית החולים.

אך הקב"ה נדדה שנת המלך מלכו של עולם, אינו מסוגל לישון כי הילד שלו נמצא במצב מסוכן, והאהבה הנוראה הזאת, האיכפתיות האין סופית של הקב"ה לעם ישראל, היא היא שהביאה אותם לקבל את התורה מרצון.

הרה"ק רבי שמואל מסלונים זצ"ל סיפר שבעיר סלונים היה שואב מים שהשיא את בתו לבחור אחד מפשוטי העם שלא ידע מאומה מיהדותו, ואפילו לקרוא מתוך הסידור לא ידע.

וחותנו התחיל ללמדו את אותיות האל"ף בי"ת, ואחר כך לימדו לקרוא מתוך סידור, כדי שיוכל לפחות להתפלל ולברך על מאכליו.

וכשידע כבר את האותיות וצירופי התיבות, למד עמו את הפסוק שמע ישראל, וביאר לו את משמעות התיבות שהקב"ה הוא יחיד בעולמו ושליט בעליונים ובתחתונים וכו' אחר כך לימדו גם את הפסוק השני, ואהבת את ד' אלקיך בכל לבבך וגו' והסביר לו את משמעות הפסוק שהקב"ה הגדול הזה, השליט בעליונים ובתחתונים, הוא מצווה עלינו שנהב אותו בכל לבבנו ובכל נפשנו.

כשמוע החתן דבר זה תמה מאוד, היתכן שהקב"ה שהוא כל כך גדול ונורא, אשר כל העולם כולו שלו, ירצה בכך שאני הקטן והשפל יאהב אותו? אמנם חותנו אמר לו שבודאי כן הוא האמת, אך החתן בשלו אינו מאמין שיתכן כדבר הזה.

נמלכו בדעתם לשאול את פי הרבי הרה"ק מהר"ש מסלונים זיע"א וכאשר יכריע כן יקבלו עליהם.

הם נכנסו לרבי ואחר שהציעו לפניו את טענותיהם, השיב להם הרבי שהצדק עם החותן, שאנו מצוים מאת השם יתברך לאהוב אותו בכל לבבנו.

כשמוע החתן את דברי הרבי, נתרגש מאוד וזעק,

אם אכן כן הוא שהקב"ה מצוה אותנו לאהוב אותו, הרי מוכרח להיות שזהו מפני שהוא אוהב אותנו אהבה עזה מאוד, ומפני כך הוא חפץ שגם אנו נאהב אותו כמוהו, ואם הקב"ה אוהב אותי כל כך, הרי אני גם כן אוהב אותו.

והפטיר אחריו הרה"ק מסלונים שזו היא המדריגה האמיתית באהבת ה'

וכן כתב הרה"ק בעל ישמח ישראל מאלכסנדר זצ"ל (פרשת ויקרא אות ב) וזהו הרמז שתקנו לנו חז"ל (ברכות יא.) לומר לפני פרשת 'ואהבת' את ברכת אהבת עולם, שמרומז על אהבת השי"ת לישראל,

כדי שיתבונן האדם בברכת אהבת עולם בגודל אהבת איתן אדונינו להעם זרע קודש, כי הבשר ודם קרוץ מחומר, חטא ומרד נגד היחיד ומיוחד, ועם כל זה אוהב אותו אהבת עולם, ודורש ומבקש אהבת איש ישראל.

ודאי בהתבוננות הזו יתלהב בקרבו הניצוצי שביבי זיקי רשפי אש שלהבת יה, ויקבל על עצמו מצות עשה של ואהבת את ה' אלקיך, אהבה עזה ונפלאה עד כלות הנפש ממש. (תפארת למשה)

בספר ערבי נחל על התורה דרוש לשבת תשובה דרוש ד (חיברו רבי דוד שלמה אייבשיץ מחבר הספר 'לבושי שרד' על השולחן ערוך, נולד בשנת תקט"ו בעיר אוזירן והיה רב בכמה קהילות בפולין ובסוף בעיר סורוקה, ובשנת תקס"ח (1808) עלה ארצה והתיישב בצפת, ושם לא רצה שידעו את מעלתו לכן היה מלמד תלמידים, לאחר כחמש שנים שהתגורר בצפת נסתלק לישיבה של מעלה ביום כ"ב לחודש מר חשוון בשנת תקע"ד ומנוחתו כבוד במערה בבית העלמין בצפת במערה זו נטמן הגה"ק רבי אברהם דוב מאוריטש זצ"ל מח"ס בת עין זכותם תגן עלינו.) **כתב:** עד כמה הקב"ה אוהב את עם ישראל, וז"ל ומכל שכן, בשומו ללבו אהבת ה' את ישראל, כאומרו אהבתי אתכם אמר ה' ואנו אומרים בתפלות שלש רגלים, 'אהבת אותנו' ומאמר רבי שמעון בן יוחאי (זוה"ק ח"ב ה ע"ב) אלמלי הוי ידעין בני נשא רחילותא דקב"ה אליהון

הוא שאגין ככפירין למירדף אבתריה דכתיב הושע ו ג נדעה נרדפה לדעת את ה" (פירוש אילו היו יודעין ישראל גודל אהבתו של הקב"ה עליהם, היו שואגין ככפירים אריות, והיו רודפין אחריו לעבדו בלבב שלם)

ומרוב אהבת ה' את עמו אמרו רז"ל (סנהדרין לט.) כל בי עשרה שכינתא שריא, וזהו לרוב אהבתו לישראל, מיד שיש עשרה מישראל משרה שכינתו בתוכם, ואינו פורש מהם, וכביכול קשור בהם בחבל עבותות אהבה.

ולאו דוקא כשמתכנסים עשרה בני אדם לבית הכנסת להתפלל או ללמוד, אלא כל 'בי עשרה' כל' דייקא, כי בכל מקום שיש קיבוץ מעשרה בני אדם ביחד, ואפילו היותם אוכלים או שותים וכדומה, כל שיש קיבוץ מעשרה שכינה שורה עליהם...

יום שישי יז אב תרפ"ט משאיות עמוסות פורעים ערביים מירושלים הגיעו לחברון ועברו ברחובות העיר בצעקות ובצהלות מפילות אימה, באוויר כבר עמדה תחושה של חרדה של פחד מפני הבאות.

במסגדים התפרעו המטיפים, הם הסיתו את אנשיהם וקראו להם לצאת ולטבוח ביהודים.

אליעזר דן סלונים היה בנו של רב העיר וראש הקהל ומנהל בנק אנגלו-פלשתינה הוא היה איש שצרכי הציבור קרובים ללבו ומהלכים לו בחוגי השלטון הכל ראו בו מנהיג פוליטי.

מר סלונים שלח להודיע כי ביתו פתוח לפני כל הרוצים לבוא, ביתו הוא מקום בטוח, ידידיו הערביים יושבים בפתח הבית והם מבטיחים כי שום רע לא יאונה לבית זה, ואכן רבים מבחורי ישיבת כנסת ישראל (חברון) הגיעו להסתתר בביתו.

יום שבת יח אב תרפ"ט פרשת עקב. הבוקר הגיע, כל היהודים מסתגרים בבתיים, כל הדלתות נעולות על סורג ובריח, והקולות הולכים וקרבים, לפתע מרחוק צעקות וצווחות של המון מתפרע, אטבח אל יהוד, המון ערבי חיות אדם, כחיות

טרף שהשתחררו מכלובם, ופושטים על השכונה היהודית
בחרון עוברים מבית לבית למסע הרג ברברי ומרחץ דמים...

בבית משפחת סלונים אימת מוות, גוררים רהיטים לחסום
את הדלת, הם מציצים החוצה ורואים שהערבים המגינים על
פתח הבית נעלמו והסתלקו.

מר סלונים פונה אל ההמון מנסה לזעוק אליהם לשלום,
להרגיע, איש אינו מתייחס לדבריו, הוא שולף את אקדחו
מצליח לירות יריה אחת באוויר, מוט ברזל נוחת על ראשו והוא
נופל מתבוסס בדמו.

בחורי הישיבה מצטופפים מאחורי הדלת מנסים לבלום
בגופם את הפורצים, ההמון מגיע, חובט בדלתות, משליך
אבנים, וגם יורה ברובים, אחרים מטפסים על הגג והם פורצים
דרך הגג פנימה.

ההמון זורם פנימה בצעקות אימים ובטירוף מרצחים,
בסכינים שלופות ובמוטות הם עוברים מחדר לחדר מכים
שוחטים פוצעים על ימין ועל שמאל, צעקת הנפגעים נבלעת
בצעקות הטירוף של הרוצחים.

במשך שעתיים תמימות רצחו ללא רחם בכל בתי השכונה
והתוצאה היא מנין הנרצחים 67 אנשים ומתוכם 24 תלמידי
ישיבת כנסת ישראל חרון.

בכתבה של הרב יצחק טוקר שהיה בין הניצולים הוא מספר
על הימים שלאחר הפוגרום בטרם הועברו כולם לבית חולים
בירושלים.

העיר נראית כמו לאחר קרב עז, כל הדלתות מרוסקות, הם
נעקרו יחד עם הצירים. החלונות שבורים ודרכם נשקף כל
החורבן בתוך הבתים, ברחובות מתגלגלים חלקי ארונות ורגלי
שולחנות מרוסקים, בגדים מגוללים בדם וכלי מיטה קרועים
מפוזרים לכל עבר.

בכל חלקי העיר נמשכות לוויות חיות, נושאים את הפצועים בתוך סדינים לבנים על גבי קרשים לבית החולים הממשלתי. הם מלווים בבכיות וצעקות קורעות לב הבוקעים את השמים. נושאים אותם ידידים ומכרים, שבעצמם עברו זה עתה על בשרם את מרחץ הדמים הנורא. אימת המוות שעברה עליהם עוד ניכרת על פניהם, בגדיהם ספוגים בדם, משאירים את עקבותיהם על מרצפות האבן הקרות של רחובות העיר.

מלבדם אין נפש חיה בעיר, כביכול הכל מת, אלם של בית קברות נסוך על כל הרחובות, הערבים הסתגרו בבתיהם, השדים סיימו את ריקוד הדמים וברחו כסנוניות אל ניקי הסלעים ברגע ששמעו את הדי יריות של המשטרה הבריטית באוויר.

מספר ר' יצחק טוקר, אנו מדלגים על גדרות, מטפסים על גגות, ומחפשים נשמות שעוד נשארו בחיים.

הנה אנו עוברים בריצה את ביתו של רבי שרגא חייקל, על יד ביתו באמצע הרחוב שוכבים בלי רוח חיים בתוך נהר דמים שני בניו, לידם אמם האוהבת מורטת את שערותיה משברון ליבה ודמעותיה מרככות את אבני הכביש הקשות.

אנו מנסים לנתק אותה מבניה הקדושים, אך לשוא, היא מצמידה אותם אל ליבה ואיננה מרפה מהם, עד בואם של שוטרים ערביים ובכוח זרועם מפרידים ממנה לנצח את בניה הקדושים, ומביאים אותה אל בנין המשטרה המקומית.

אנו אצים לתוך ביתו של רבי שלמה אונגר זצ"ל על הארץ שרועים רבי שלמה ורעייתו האצילה, על גופותיהם זוחלים שני ילדיהם הפעוטים, שניהם בוכים וקוראים: אבא! אמא!... הם חושבים שאבא כועס עליהם ואינו עונה להם, בידיהם הקטנות הם מחבקים את ראשם השסוע, מנענעים ומלטפים אותם כביכול רוצים לפייס אותם, אך אבא ואמא אינם עונים.

אנו מסתכלים על שני היתומים, כאילו שואלים אל מי אנו עוזבים אותם?

אני לוקח את שניהם על זרועותיי ומביא אותם אל המשטרה המקומית, מושיב אותם בפינה ושואל את הקירות האילמים מה לעשות איתם, עם שני היתומים הללו למי למסור אותם?

כמה ימים לאחר הטבח הנורא, עזבו אחרוני היהודים את העיר חברון.

ליל ראש השנה תר"ץ ישיבת חברון עברה לירושלים, משכנה הזמני היה ברחוב הנביאים בירושלים.

באולם בית המדרש הרצינות חתכה את האוויר, ארשת כבדה שררה בבית הוועד הכללי, ולא רק מפני יום הדין המתקרב ובא, אלא אדרבא מפני יום הדין שכבר חלף והלך, אותו יום דין איום ונורא שהותיר את הנוכחים תלויים ועומדים, בין שמים וארץ בין תקווה וייאוש, הנוכחים משמשו את עצמם אין בהם מתום, כולם מלאים בפצע וחבורה טריה, גם אלו שלא נפצעו בגופם ממש, נושאים על נפשם את מליחות פצעי זולתם.

כלים נשברים, טלאים של בריות נערמו יחד לתפילת חג של ערבית ראש השנה, השקט שלפני תפילת ערבית רק הוסיף דיכאון למועקה, ארשת שחורה לחזות הימים הנוראים שעברו על כולם לפני כארבעים יום, כמעט כל הנוכחים איבדו חלק מישותם או הותירו מאחוריהם קרעים מעצמיותם, שם בעיר חברון בפרעות האכזריות בי"ח אב תרפ"ט, לזה חסרה בדל אוזן, ולזה נוצר קרע בלב ממראות פרפור השחוסים, זה איבד יד שמאל וזה איבד חבר ידיד נפש שהיה כיד ימינו.

עוד כמה דקות צריכה להתחיל תפילת ערבית, ממתינים, פלוני מנסה לעיין במחזור, ואלמוני מרכין ראשו כנחבא ומתחפר בתוך מסכת חולין, איש אינו מפזם ומזמזם ניגון כלשהו, האווירה כבדה מכדי להרימה, רצינית עד להחריד, ועצובה מאד. המתכנסים יושבים כאבלים, במבטים מושפלים, את השקט קורעים גזרי יגון הנפלטים מפיונות החדר, הלב

נכמר, החג מתקדש ובא, ואנא אנו באים? איה מנחם ציון וירושלים?

המשגיח הצדיק רבי לייב חסמן זצ"ל קם ממקומו כמה עיניים עוקבות אחריו בדממה מביטים בו בתשישות באפסות כח, בלאות נשרכת, ניגש לכן הישיבה הבחור החשוב רבי בצלאל כהן שיקוביצקי (היה רב בפטרסון בארה"ב ומחבר הספר משכן בצלאל על הרמב"ם) ומבקשו לעבור לפני התיבה, להיות שליח הציבור בתפילת ערבית, על מה ולמה, הן אני בחור, מסרב רבי בצלאל.

אמנם ידוע רבי בצלאל בקרב חבריו כבעל מנגן נפלא ובעל רגש גדול, אך כל זאת אינו עונה על תמיהתו על מה זכה בשנות בחרותו לגשת לפני העמוד לפני שרידי שיירי תלמידי הישיבה, אלו שנופצו לכל עבר עקב הפרעות, ובאו מקצוות ארץ להסתופף יחד עם רבני הישיבה בתפילת חג בבית ה"וועד הכללי בירושלים" לא מבין איך נופלת בחיקו, תפילה השייכת מימים ימימה לבעלי תפילה ידועים, או לגדולי תורה ואברכים כשרים.

בטון תקיף, חריף וחד, חד משמעי, מורה לו המשגיח להניח בצד את צניעותו והשקפות עולמו, ולגשת ולעשות מידית את אשר גוזר עליו בדין, רבו.

התעטף רבי בצלאל בטלית ונגש לעמוד הש"ץ כמו כל תפילת זקן ורגיל - "ברכו את... המבורך" בקול חגיגי ורם קטע את המחשבות הנוגות, התנגן בחדווה בניגון ישיבתי מסורתי.

באחת נזרקו כל היושבים לתוך אווירת החג עד כאן היה הכל כרגיל כמו בכל בית כנסת ובית מדרש. הקהל והש"ץ כבר סיימו את ברכה המעריב ערבים, והקהל אף אמר את הברכה השנייה אהבת עולם.

כולם ממתינים ומצפים לחזן שיתחיל לנגן, "ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים" יושבים וממתינים, שקט מעט חגיגי נמתח באוויר, מקשט בגינוני יום טוב את פני האנשים.

ואז כמו ניתן האות, בכי קלוש וחלש החל משתלח באווירת החג, הגרון התחיל להיסתם כאילו פקעת ממלאת אותו, כמו גולה עגולה ומורסה מוגלתית כואבת פוקקת את מיתרי הקול רבי בצלאל שר ומתנגן בבכי מצמרר בכי שהולך וגובר...

וא-ה-ב-ת-ך-א-ל תסיר ממנו לעול... אוי, אט אט הציבור מצטרף עמו, בבכי בכאב,

רבי בצלאל בוכה ואומר שוב וא-ה-ב-ת-ך, וכל הציבור אחריו, גועה, שר, ובוכה, מתפלל ומתמוגג בדמעות.

ורבי בצלאל חוזר בשנית, ובשלישית, וברביעית, וחוזר חלילה, "ו-א-ה-ב-ת-ך אל תסיר ממנו ל-ע-ו-ל-מ-י-ם

הסכר נפרץ הניגון ממלא את חלל הבית, ולתוך מילים אלו מתנקזים כל סערת הרגשות, ייסורים של אהבה, חודש שלם על הרהוריו ומכאוביו השתחרר לתוך ים הדמעות וטבל בנטפי טהרת היום ללא מילים, כל המכאובים, צלקות לבבות שותתי דם, יתמות גלמודות וצער אין סופי, הכל בלי שארית, יצא כמו כאב מורסתי אדום ומסוכן שמנתח רופא כירורגי מומחה, והכל התנקז חוצה במשפט אחד,

"ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים"

נעשו כאומרים, אנו אוהבים אותך רבש"ע, ללא גבול, למרות הטבח והפרעות, למרות שנשארנו ללא ידיים ורגלים, ככלות הכל,

ואתה אל תסיר את אהבתך ממנו ל-ע-ו-ל-מ-י-ם...

איש לא ספר כמה עשרות פעמים חזרו ושנו, באותו ערב את המילים "ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים" כמו שאיש לא ספר את נחלי ואגלי הדמעות שנקוו שם, כל דמעה טיפסה מהרצפה ועלה לזרוח מעלה מעל ראשם, עלתה מעל ארון הקודש הישר עד לשמי מרום.

הזדהות מוחלטת היתה לכל הנוכחים במשפט נהיר פשטני זה, כל אחד הצליח לראות בו את כאבו הפרטי, ומבטו שלו, ולכן חדרו המילים מתחת לכל המעטפות והחומות שהסתתרו בהם.

נכון הענשת אותנו, אבל אתה עדיין אוהב אותנו לעולמים, התנחם אחד במבטו, והשני חזה אותו מלך עליון המביט על בריותיו בחמלה, כי אינם יודעים את תכלית מעשיו, צור תמים שכל דרכיו צדקו יחדיו במשפט וחסד.

השלישי הרגיש נפעם, פתאום התחוויר לו שעדיין ישנו מי שיאספו אל חיקו, קיימת סוכת שלום בה מצטעפת אליו אהבה אין סופית.

הרביעי שמע בתוך הניגון את מלאכי שמים מצטרפים ומשתתפים עמו בתפילה ומצדיקים עליהם את הדין. החמישי השישי והשביעי תפסו נזכרו וקלטו, הבינו חשו וראו כל אחד לפום דרגא דיליה, וכן הלאה.

והמילים חדרו חדרי בטן, חפרו עם אותו ניגון נודע את ההריסות, השילו את גל האבנים, והרימו מעמק הבכא את כל הבוכים, רוח חיים חדשה החלה לעדות על העצמות היבשות, ובאהבה גדולה החלו כולם ללבוש בגדי ישע וחג.

כך סיפר מי שהיה עד ראה ושמיעה, רבי בצלאל ז'ולטי זצ"ל לימים רבה של ירושלים, שבאותו הזמן היה נער צעיר.

הרופא לשבורי לב חבש עצבותם מחדש, החליף רטייה ואספלנית, כאן נבנתה הישיבה מחדש, כאן נורתה אבן פינתה, אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה.

אחרי תפילת ערבית ניגש המשגיח לרבי בצלאל חיבק את ידו בחום ברכו לשנה טובה תכתב לאלתר לחיים טובים וארוכים, הסתודד עמו לרגע, לאט ולחש לו: לכך התכוונתי...

(צו דעם אוב איך גימיינט) (עד שבחברון)

מעלת לימוד התורה ביחס לשאר המצוות

אמרו חז"ל (ירושלמי פאה פ"א ה"א): על המשנה "ותלמוד תורה כנגד כולם" כל מצוותיה של תורה, אינן שוות לדבר אחד של תורה. ובאר הגר"א דהיינו למילה אחת של תורה. דהיינו שכל המצוות ביחד לא שוות ללימוד התורה.

וכך כתב הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פרק ג הלכה ג). אין לך מצוה בכל המצוות כולן, שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה, אלא תלמוד תורה שקול כנגד כל המצוות כולן.

מעלת לימוד התורה בשבת

כתב המקובל החסיד הרב רחמים שרים זצ"ל תלמידו של גאון המקובלים בירושלים הרב שאול חיים דוויק הכהן זיע"א בספרו שערי דרך החיים (ח"ג סימן קצה) וז"ל ושמענו מפי הרב יוסף חיים (הבן איש חי) שהלומד בשבת עולה י"ז אלף פעמים על החול מפי מגידי אמת עכ"ד.

וכתב בספר שיבת ציון (ח"ב רלג, להרה"ג בן ציון מוצפי שליט"א): א"ל מו"א המקובל רבי סלמן מוצפי זצ"ל שצריך לומר י"ז אלף רבוא כי כך שמע מפי חכמי הקבלה שבירושלים (וזאת עפ"י הכתוב בספר עץ חיים למהרח"ו ובתקוני הזהר ועוד)

ואם כן 17 אלף ריבוא הוא מאה שבעים מליון. לפי זה לימוד תורה של שעה אחת בשבת, שווה כמאה שבעים מליון שעות של חול.

ומה שכתב הבן איש חי (שנה ב בהקדמה לפרשת שמות) ששעה אחת בשבת שווה כאלף שעות בחול, אמר לו אביו זצ"ל שהוא לאו דוקא ובדרך הפלגה כתב כן, (כמו שאומרים 'חמץ אפילו באלף לא בטל', ובאמת שגם ביותר מאלף, אינו בטל.)

חוברת זו שהנך אוחז בידך, נקראת בשקיקה על ידי כל שכבות הציבור, ורבים מוסרים מהם דרשות לציבור. ויש ביקוש להגדיל את התפוצה, כי אין הקומץ משיביע את הארי.

בסכום של 100 ₪ ניתן להדפיס כ-40 חוברות והנך שותף בזיכוי הרבים. של מאות שעות של לימוד תורה בשבת קודש, והכל יהיה נזקף לזכותך.

להקדשת חוברות

עם הנצחה לעילוי נשמת או לברכה

במחיר עלות ניתן להתקשר 054-8428679